

Når science fiction slår hul på kroppen

Kinesisk science fiction fra Lu Xun til Liu Cixin

Introduktion

I novellen “Usynlige planeter” af den kinesiske science fiction-forfatter Hao Jingfang (f. 1984) findes følgende beskrivelse af de væsener, der bebor planeten Jinjalin:

“ Jinjalinernes kroppe er ulig kroppene hos de andre rumboere, jeg har fortalt om. De minder om bløde balloner og om vandmænd, der flyder gennem luften, gennemsigtige og uden fast struktur. Deres overflade er hindeagtig som en celledens ydre membran, og det er ikke alt, der kan trænge igennem den; men når to sådanne overflader rører hinanden, kan de trænge ind i hinanden.

Når to jinjalinere møder hinanden, forenes dele af deres kroppe kortvarigt, og en del af deres indre materiale blandes sammen, før de atter skilles ad. Af denne årsag lægger de ikke så meget vægt på deres kroppe, og de er ikke i stand til at sige, hvor stor en del af deres nuværende kroppe, de har fået fra fremmede, de har truffet på deres vej. De synes, at når bare de stadig er sig selv, så betyder det ikke så meget, om de har udvekslet noget fysisk materiale.

Der er bare det, at de ikke indser, at deres idé om “sig selv” er en illusion. I det øjeblik to af dem smelter sammen, ophører deres tidligere selv med at eksistere og danner i stedet en ny helhed. Idet de skilles ad, bliver de til to nye personer, der ikke er ganske klar over, hvad der er gået forud, og som hver især tror, at de er dem selv og aldrig har forandret sig det mindste.¹

Denne artikel vil vise, hvordan denne korte beskrivelse af livet på Jinjalin – en stedsbetegnelse opfundet af Hao, der ville kunne oversættes til “snyt plus skov” [浸加林] – kan fungere som nøgle til at forbinde og fortolke en række genkommende topoi og metaforer hos de mest populære og anerkendte kinesiske science fiction-forfattere fra starten af det tyvende århundrede op til i dag. Artiklen vil vise, hvordan en ontologisk opfattelse af menneskets eksistens i verden går igen ikke blot i en lang række værker, men også i de forestillinger om litteraturens påvirkningskraft,

der i perioder har gjort udbredelsen af science fiction-litteratur til et væsentligt politisk projekt for Kinas elite. Lad os, før vi ser nærmere på denne ontologi, studere endnu et eksempel, der kan uddybe, hvad der er på spil.

I starten af romanen *Kuglely* af den kinesiske science fiction-forfatter Liu Cixin (f. 1963), der nyligt har opnået stor anerkendelse for sin science fiction-trilogi *The kroppe*, finder vi følgende traumatiserende flashback, der viser sig at have betinget fortællerens livslange bestræbelser på at forstå kuglelynets natur. Fortælleren fejrer sin fjortenårs fødselsdag i stuen med sine forældre, da et tordenvejr bryder løs udenfor, og snart trænger en skinnende rød kugle ind gennem væggen:

“Min far løftede sin højre hånd, mere for at beskytte sit hoved end for at røre ved kuglen. Fuldt udstrakt syntes hans arm at udøve en tiltrækningskraft, der drog kuglen nærmere, ligesom et blads porer absorberer en dugdråbe. Med et blændende glimt og et øredøvende brag eksploderede verden omkring mig. [...]”

I luften hang en mærkelig duft, som jeg senere lærte var ozon.

“Far!” råbte jeg. Intet svar.

“Mor!” råbte jeg. Igen intet svar.

At nærme mig de to statuer var mit livs mest skræmmende øjeblik. Tidligere havde jeg primært oplevet rædsel i drømme, og jeg havde været i stand til at undgå psykiske sammenbrud i mine mareridt, fordi min underbevidsthed havde været vågen og råbte til mig fra et fjernt hjørne, “Dette er en drøm!” Nu måtte den råbe af al sin styrke for at få mig til at bevæge mig hen imod mine forældre. Jeg strakte en skælvende hånd frem imod min fars krop. Da jeg rørte ved hans skuldres gråhvide overflade, følte det, som om jeg trængte gennem en skør og ekstremt tynd skal. Jeg hørte en sagte krakeleren, som når et glas fyldes med kogende vand på en vinterdag. De to statuer styrtede sammen foran mig som en miniature-lavine. (Liu Cixin 劉慈欣 2004, 10)

Hvad der viser sig at have været et kuglelyn, har reduceret fortællerens forældres kroppe til skrøbelige skulpturer, der forvandles til støv ved den første berøring. Modsat jinjalinerne er disse kroppe indtørrede og skrøbelige, og kuglelynet synes at have dræbt forældrene ved at berøve deres kroppe al væske. At væsker spiller en særlig rolle understreges, da fortælleren nogle år senere for første gang vender tilbage til sit barndomshjem, som har stået aflåst, siden han forlod stedet kort tid efter forældrenes død. Her får vi første antydning af, at hans forældre stadig er i live – måske i en art parallel dimension – da fortælleren bemærker, at forældrenes vandglas er blevet vendt på hovedet siden hans sidste besøg, og at det maleri af et vandtårn, der var ufuldendt ved faderens død, på uforklarlig vis er blevet færdiggjort.

Både hos Hao Jingfang og hos Liu Cixin ser vi, at kroppes grænser overskrides, og at denne overskridelse forårsager en væsentlig forandring. En sådan konstant, ofte ufrivillig og ikke altid erkendt kropslig udveksling med omgivelserne er central i mange religiøse og medicinske praksisser og opfattelser i det moderne Kina og har rødder adskillige århundreder tilbage. Som denne artikel vil vise, kan en forståelse af disse forestillinger – som jeg vil sammenfatte under begrebet “den porøse personlighedsopfattelse” – også hjælpe os til at forstå forholdet mellem det politiske og det litterære i nutidens Kina.

Centrale begreber: Den porøse personlighedsopfattelse

Begrebet “den porøse personlighedsopfattelse” er en oversættelse af antropologen Mikkel Bunkenborgs begreb om *porous personhood*, som han bruger til at beskrive den forestillingsverden, der ligger til grund for en række medicinske og religiøse praksisser og forestillinger i det moderne Kina. Bunkenborg har udviklet begrebet bl.a. på baggrund af antropologen Erik Muegglers studier af religiøse ritualer i Kina, der ifølge Mueggler baserer sig på en antagelse om, at de levendes og de dødes riger kun er adskilt af en tynd membran, der kan gennemtrænges fra begge sider. Dette kommer bl.a. til udtryk i den i Kina udbredte praksis, der består i at sende gaver til de dødes rige ved enten at brænde dem eller at opløse dem i væske. Da demoner tænkes at kunne passere denne grænse i den modsatte retning, er passage heraf forbundet med psykologisk uro.

På baggrund af sine feltstudier af medicinske praksisser i Kina påpeger Bunkenborg, at den permeable hinde, der antages at adskille de dødes og de levendes rige, ligner den afgrænsning, der antages at eksistere mellem menneskekroppen og dens omgivelser. Central i denne opfattelse af menneskets eksistens i verden er, at kroppe behandles og beskrives gennem praksisser og ord, der bundes i en opfattelse af, at kroppe kun er adskilte fra deres omgivelser af en tynd membran, der tillader konstant udveksling med omgivelserne, særligt i form af væsker og gasser:

“ The similarity of these two boundaries is particularly apparent in cases of possession where the ghost slips into the material world by entering into a body as if the boundary between the inside and the outside of the cosmos were conterminous with an equally porous boundary between the inside and outside of the body. The fact that this porosity is corporeal and literal is underscored by the practice of exorcists who use needles to stab at the ghosts through the acupoints. (Bunkenborg, 206 f.)

På basis af denne ontologi fokuserer optimering af sundhed derfor på at værne om kropslig integritet ved at sørge for, at de rette substanser i de rette mængder trænger ind i kroppen, mens man samtidig må sørge for, at skadelige substanser sekreteres. Dette foregår gennem et væld af teknikker, der bl.a. inkluderer akupunktur, moxibustion og indtagelse af afkog af dyr og planter.² Til Bunkenborgs mange observationer kunne man desuden tilføje, at væsker figurerer centralt i de i Kina mest udbredte forestillinger om dødsriget, der ofte omtales som “ni kilder” (九泉) (Lewis, 151), og man kunne understrege de oplagte forbindelser til *fengshui*, der ordret betyder “vind-vand” og bl.a. fokuserer på, hvordan disse strømmer rundt i verden. Man kunne ligeledes tilføje, at diskussioner om blodtype figurerer meget ofte i de råd, der uddeles i teenageblades brevkasser, når det gælder om at vurdere potentielle kærlighedspartneres forenelighed. Opmærksomheden på væskeregulering fører også til, at der med WHO's ord er “skove af IV-stativer” på kinesiske hospitaler,³ og selv hos tandlæger ser man patienter få tilført væske i dagevis.

Det turde være oplagt, at de ovenfor oversatte litterære uddrag vokser ud af en opfattelse af menneskekroppen som værende i konstant og potentielt risikabel udveksling med omgivelserne, hvor tilstedeværelsen eller fraværet af væsker spiller en central rolle. Hvor det ofte er blevet bemærket, at Kinas politiske magthavere

har tillagt litteraturen og andre kulturelle udtryk en formidabel evne til at forme befolkningen – hvilket spejles i myndighedernes varierende, men generelt meget determinerede bestræbelser på at styre alle former for offentlig debat og kunstnerisk udtryk – er det sjældnere blevet overvejet, hvordan vi skal forstå de ontologiske og psykologiske antagelser, der gør disse politiske bestræbelser meningsfulde som andet end tåbelig, selvdestruktiv magtbrynde.

Med udgangspunkt i de ovenfor nævnte iagttagelser går nærværende artikel kronologisk til værks og starter med at vise, hvordan begrebet om den porøse personlighed hjælper os til at forstå genrens fremvækst i Kina i starten af det tyvende århundrede. Disse indledende diskussioner danner baggrund for en analyse af nogle af Kinas nyeste og mest populære science fiction-romaner, og det vises, at disse værkers angstfølelser og forhåbninger resonerer med politiske og ontologiske bekymringer, der løber som en understrøm op gennem genrens historie i Kina. Dette hjælper os endvidere til at forstå de politiske forviklinger, der har kendetegnet udviklingen af science fiction i det moderne Kina.

Importen af science fiction for at redde nationen (1902-1949)

Man kan pege på mange prototypiske science fiction-elementer i Kinas ældre litteratur. I den flere tusinde år gamle myte om Chang E og Hou Yi finder vi en af verdenslitteraturens første månerejser (Wu Dingbo og Murphy, xiff.), og i værket *Liezi*, der normalt dateres til det fjerde århundrede e.v.t., finder vi to historier om robotter. Adskillige andre eksempler kunne nævnes, og David Der-wei Wang har peget på, at Kinas 1800-tals litteratur indeholder et rigt inventar af fantastiske elementer, der dannede grobund for fremvæksten af science fiction i starten af 1900-tallet (Wang, kap. 5).

Ser vi bort fra disse prototypiske forløbere, er den litterære begivenhed, der oftest fremhæves som startskuddet for science fiction i Kina, Lu Xuns (1881-1936) oversættelse af Jules Vernes *Fra Jorden til Månen* i 1903. I sit forord hertil skriver den kun 22-årige Lu Xun – der i kraft af sine digte, noveller og essays, og ikke mindst Mao Zedongs forkærlighed for disse skulle blive Kinas mest fejrede forfatter i det tyvende århundrede – at

“ Almindelige læsere keder sig ved videnskabens tørre udsagn og falder i søvn, før de kan afslutte deres læsning. Dette er uundgåeligt, fordi de tvinges til at læse disse bøger. Kun i fikionaliseret form og iklædt litterære gevandter kan videnskab sive ind i læsernes hjerter uden at forårsage kedsomhed. [...] I kinesisk fiktion er science fiction så sjældent som et enhjørningehorn, hvilket viser vor tids intellektuelle fattigdom. For at udfylde hullet i vores oversættelser og opmuntre det kinesiske folk til at stræbe i fællesskab, må vi nødvendigvis starte med at udbrede science fiction. (Lu Xun 鲁迅, 10:165)

For at forstå Lu Xuns opråb er det nødvendigt at vide, at det for kineserne chokerende nederlag i den 1. kinesisk-japanske krig (1894-1895) – til et lille ørige kineserne traditionelt havde regnet for en semi-civiliseret vasalstat – af mange i den samtidige kinesiske elite blev udlagt som bevis på, at importen af teknologi og videnskab var

livsnødvendig for Kinas overlevelse. I første omgang gav krigsnederlaget de reformivrige kritikere af Qing-dynastiet vind i sejlene, men da den konservative elite genetablerede sin magt i 1898 og henrettede mange af reformtilhængerne, flygtede de fleste af Kinas prominente intellektuelle til Japan. En af de sidenhen mest indflydelsesrige af disse var Liang Qichao (1873-1929), der senere kom til at tjene som Kinas justitsminister. Liang gjorde sig ligesom Lu Xun til talsmand for udbredelsen af science fiction-litteratur i Kina, og da han i 1902 grundlagde tidsskriftet *Ny Fiktion* (新小说: *Xin xiaoshuo*) i Yokohama, var et af bidragene første del af Liangs egen science fiction-føljeton-roman *Det nye Kinas Fremtid* (新中国未来记: *Xin Zhongguo weilai ji*), der skulle blive hans eneste forsøg på at skrive fiktion. I de første kapitler fremmaner Liang en utopisk fremtid, hvor Kina i 1962 er blevet den dominerende stormagt i et fredfyldt verdenssamfund. Efter fem kapitler indstiller Liang dog projektet og får aldrig fuldendt romanen. Måske, foreslår Wang, fordi Liang ikke formåede at beskrive hvilke reformer, der ville kunne neutralisere samtidens vold og kaos og bringe Kina frem til den lyksalige tilstand, som han havde fremmalet (Wang, 304).

Den bevågenhed, som science fiction pludselig kom til at nyde i Kina, må forstås som del af den markante omvurdering af fiktionslitteraturen og romangenren, der foregik i disse år. I anden halvdel af 1800-tallet blev det stadig mere tydeligt for den kinesiske elite, at deres land hverken militært, økonomisk eller teknologisk kunne måle sig med Japan eller de europæiske kolonimagter. Som hovedproblem pegede flere af Kinas toneangivende intellektuelle på det lave uddannelsesniveau, der ifølge de intellektuelle betød, at langt hovedparten af befolkningen hverken evnede eller ønskede at bidrage til nationens styrkelse. Ifølge denne analyse hvilede kolonimagternes styrke netop på, at romanlæsning havde skabt veluddannede, produktive og samfundssindede borgere, der samarbejdede om at modernisere deres respektive nationer. Liang udtrykte denne forestilling i utvetydige termer i et essay, han også bragte i første nummer af *Ny Fiktion*:

“Hvis man ønsker at forny en nations folk, må man først forny nationens romaner. Hvis man ønsker at forny moralen, må man først forny romanen; ønsker man at forny religionen, må man først forny romanen; ønsker man at forny politikken, må man først forny romanen; vil man forny folkelige skikke, må man først forny romanen; hvis man vil forny lærdom og kunst, må man først forny romanen; og selv hvis man ønsker at forny folkets bevidsthed og karakter, må man forny romanen. Hvorfor? Fordi romanen har en ubegribelig magt over menneskenes veje og sæder. (Liang Qichao 梁启超, n.p.)

I kinesisk sammenhæng er disse tanker en blanding af nyt og gammelt. Ny er påstanden om, at romanen som genre kan være ophøjende snarere end depraverende. Men idéen om læsning og skrivning som kosmisk forme(n)de processer – og her har skriften og den litterære kanon for både konfucianere og daoister fungeret som bro mellem det menneskelige og det kosmiske – synes at spille en rolle helt tilbage til bronzealderens divinationsritualer. I forhold til nærværende undersøgelse er det værd at bemærke, hvordan Liang metaforisk beskriver, at romaner kan “gennemvæde” (浸: *jin*) og “prikke/stikke” (刺: *ci*) læseren mentalt, så “romanens verden

trænger ind i læserens sind og slår rod her som en frøplante af en særlig type.” Dette fremkalder en forandring af læserens subjektivitet, “der foregår uden læserens bevidsthed herom, hvilket stimulerer fremmede følelser i læseren, som denne ikke kan kontrollere.” (Andolfatto, 75) Liangs beskrivelse af, *hvordan* romanen udøver sin formidable forandringskraft stemmer med andre ord fint overens med de kropslige-ontologiske elementer udtrykt i den porøse personlighedsopfattelse.

Den porøse personlighedsopfattelse i tidlige kinesiske science fiction-værker

Den porøse personlighedsopfattelse ligger imidlertid ikke blot til grund for appellerne om at importere vestlig litteratur, og her særligt science fiction, den giver os også adgang til at forstå nogle af de aspirationer og de angstfølelser, der udtrykkes i værkerne. En af Kinas første science fiction-fortællinger – novellen “Den nye Hr. Pralhals’ eventyr” (新法螺先生譚: *Xin Faluo xiansheng tan*) – blev skrevet af Xu Nianci under pseudonymet Donghai Juewo (et navn der kan oversættes som Det Østlige Havs Selvbevidsthed) og i 1905 trykt i litteraturtidsskriftet *Xiaoshuo lin* (Yu Runqi 于润琦). Novellens jeg-fortæller forklarer, hvordan han kravler op på Mount Everest, hvor tyngdekraften fra vores solsystems øvrige himmellegemer forårsager en adskillelse af “legemets krop” og “sjælens krop” (disse termer er også besynderlige på kinesisk og er muligvis valgt for at alludere både til kristen metafysik og til traditionelle kinesiske forestillinger, ifølge hvilke mennesket besidder to sjæle eller bevidstheder). Dette fører fortælleren til den konklusion, at hans legeme må være dødt, da der ikke længere findes en sjæl i det, og fortælleren græder i 24 timer, før han konkluderer, at eftersom der stadig flyder tårer ud af hans legeme, må det også være i live. Såvel legemets krop som sjælens krop besidder altså en bevidsthed, og i novellen rejser de to omkring hver for sig, mens fortælle-jeg’et beretter om deres respektive oplevelser.

På et tidspunkt lærer hr. Pralhals at forvandle sin sjæl til en lyskilde, der kan holde jorden oplyst døgnet rundt, men ingen synes for alvor at bemærke forandringen, og folk udnytter den kun til forøget seksuel aktivitet. Senere overværer fortælleren et foredrag om mesmerisme, hvilket fører ham til en indsigt i, hvordan “hjerneelektricitet” kan bruges til øjeblikkelig kommunikation samt som varme- og lyskilde. Fortælleren opretter en skole, hvor han lærer denne indsigt fra sig til studerende fra hele verden, hvilket revolutionerer industriapparatet. Imidlertid fører disse opfindelser til så stor arbejdsløshed, at der udbryder demonstrationer overalt, og fortælleren afbryder sin fortælling, da han må gå i skjul for de rasende folkemasser.

Hvad man kan sige om denne og mange af de andre science fiction-fortællinger fra denne tid er, at de tydeligt udtrykker ønsket om at påvirke og “vække” befolkningen. Vi ser desuden, at denne proces forestilles at finde sted i en konkret form vha. lyd, lys, elektricitet eller injektion af væsker (de formidable effekter af injektion af hjernevæske beskrives også i novellen). Hvor tidens væsentligste litterære kritikere og entreprenører ønskede at anvende litteraturen som middel til at påvirke folkemasserne, så var tidens kinesiske science fiction meget optaget af spørgsmålet om, *hvordan* folk var blevet påvirket af deres omgivelser gennem fysiske substanser, der

flyder ind i kroppen, og af hvordan *folk selv* kunne påvirke deres omgivelser igennem brug af mentale kræfter. Det er således interessant at bemærke, at i science fiction-litteraturen, hvor man kunne forvente de mest kvalificerede og visionære eksempler på, hvordan teknologi kunne anvendes til at forandre samfund og individer, ser vi ikke desto mindre primært meditationer over, hvordan flygtige substanser som lyde, lys, gas og – endnu sværere at kvantificere – tankens kraft kan trænge ind i og ud af mennesker med betydelige konsekvenser.

Mellem 1902 og 1919 blev mindst 50 science fiction-noveller og -romaner oversat til kinesisk, og ifølge Qian Jiang fik science fiction i løbet af denne periode etableret sig som en af de tre væsentligste typer af fiktion i Kina – de andre to var politisk fiktion og detektivfortællinger (Qian Jiang, 116f.). Læsernes reaktion på disse værker kender vi næsten intet til. Hvad vi imidlertid kan konstatere er, at der trods den tilsyneladende succes næsten ingen science fiction udgives i Kina i perioden 1919-1949. Der er givet flere forskellige forsøg på at forklare denne udvikling. En væsentlig årsag synes at være, at den voksende militærtrussel fra Japan og de borgerkrigs-lignende tilstande flere steder i Kina fik de socialt engagerede science fiction-forfattere til at fokusere endnu stærkere på, at litteratur skulle spille en direkte politisk rolle, ikke mindst ved at mobilisere arbejderklassen til kamp for egne og nationale interesser, hvilket gjorde, at realismen blev den dominerende genre (Wang, 253). Desuden er det blevet påpeget, at andre formater – særligt illustrerede tidskrifter og populærvidenskabelige artikler – blev stadig mere markante som alternative og efterhånden dominerende værktøjer til at højne befolkningens kendskab til videnskabelig udvikling (Isaacson, kap. 7).

Science fiction og højkommunistisk kulturpolitik (1949-1992)

Mindre end to måneder efter at Mao fra balkonen på Den Himmelske Freds Port havde erklæret Den Kinesiske Folkerepublik grundlagt, etablerede parti-staten et regeringskontor, der fik ansvar for at udbrede kendskabet til videnskab og bekæmpe overtro. Skabelsen af en opdragende kultur – og her ikke mindst en opdragende litteraturpolitik – blev tillagt stor betydning for skabelsen af, hvad der kaldtes det “nye menneske” (新民: *xin min*). Denne statsligt dikterede skabelsesproces indebar

“ a calculated and systematic cultivation of ideas and perceptions, consciousness and subconsciousness, personal character, psychology, and even physical constitution. The new man was created not just to ensure that new ideas would replace old ones and that the party’s tasks would be carried out [...] but also to stand up as an alternative human model that dwarfed all prior or contemporary types of human being. (Cheng, 3)

I overensstemmelse med de politiske bestræbelser blev folkeligt populære genrer som romancer, detektivfiktion og *wuxia* (hvor Robin Hood-lignende karakterer excellerer i kong-fu) forbudt, fordi de mentes at reproducere en ikke-klassebevidst tænkemåde, mens science fiction blev promoveret pga. sin formodede evne til at stimulere videnskabelig tænkning (Volland, 97ff.). I perioden 1945-1965 blev der i Kina udgivet omkring 60 science fiction-fortællinger skrevet af kinesiske forfattere,

og langt mere blev oversat efter sovjetiske forlæg. Det bedst kendte kinesiske scienc fiction-produkt fra perioden var Tian Hans skuespil “Rapsodien om reservoiret ved Ming-kejsernes gravplads” (opført første gang i 1958 og kort efter lavet til en spillefilm), der viser, hvordan Kinas dødsforagtede arbejdere – assisteret af maskiner – kan forvandle farlige vandmasser til et hjælpsomt element i Kinas modernisering.

Science fiction synes at have nydt en vis folkelig popularitet i 1950’ernes Kina – muligvis fordi genren i sig selv blev opfattet som opbyggelig, hvorfor værkerne ikke var underkastet samme krav om politisk-motiveret plot og karaktervalg som andre genrer. Hvor science fiction-forfattere nød større frihed end mange andre skønlitterære forfattere i denne periode, var den overordnede litteraturpolitik dog stram nok til, at næsten alle forfattere mistede lysten til at eksperimentere med det litterært tilladelige, og selv produktionen af science fiction forblev med nutidens målestok ganske formularisk i denne periode.

Særlig hård var forfølgelsen af de prosa-forfattere, der søgte at udforske andre mentale drivkræfter end revolutionær klassekamp, og de mest psykologisk-interesserende forfattere fra århundredets første halvdel – såsom Ding Ling, Shi Zhecun, Zhang Ailing, Shen Congwen og Qian Zhongshu – fandt det alle for personligt risikabelt at fortsætte deres forfattervirksomhed i Folkerepublikken efter 1949 (Link; Hockx). Med lanceringen af Kulturrevolutionen i 1966 indsnævredes mulighedsrummet for politisk tilladelig litteratur yderligere, og med sine slet skjulte udenlandske aner stod science fiction meget ilde rustet i en periode, hvor enhver forbindelse til udlandet var suspekt, og i perioden 1966-1978 forsvandt genren så godt som fuldstændigt fra Kinas litterære landskab.

Efter Maos død løsned statsmagten i nogen grad kontrollen over kulturområdet, og de nye magthavere – med Deng Xiaoping i spidsen – genindførte bestræbelserne på at udbrede kendskabet til videnskab gennem publikationen af science fiction-litteratur som del af de politiske og økonomiske reformer. Interessant nok var de science fiction-fortællinger, der vandt størst hæder i de første reformår, alle blevet skrevet og afvist af censuren i de tidlige 1960’ere. Den historie, der vandt størst statslig anerkendelse, var Tong Enzhengs novelle “Dødsstråle på Koraløen”, der blev trykt i det prestigøse *Renmin Wenxue* (*Folkets Litteratur*) i 1978, hvorpå den blev brugt som forlæg til et teaterstykke, en opera, et radiodrama, adskillige tegneserier og en spillefilm i 1980. Tong havde fået novellen afvist af censuren i 1964, fordi den portrætterede kinesere bosiddende i udlandet i et positivt lys, men nu var de politiske vinde skiftet (Tong Enzheng 童恩正, 134–45).

Kort fortalt handler “Dødsstråle på Koraløen” om, hvordan et fiktivt, magtærgerrigt land har formået at narre den geniale Hu Mingli til at lade sig isolere på en øde ø omgivet af hajer, hvor han udvikler en uhyre kraftig laserstråle i den tro, at opfindelsen vil blive brugt til at gavne menneskeheden. Som i novellen om hr. Pralhals har vi her en verdensforandrende teknologi skabt af et genialt individ, og vi genfinder også frygten for, at et individ kan manipuleres uhyre effektivt ved at manipulere dets omgivelser. Novellen kan med andre ord læses som et led i kinesisk science fictions mangeårige udforskning af den stærke gensidige påvirkning, individer og deres omgivelser antages at kunne udøve.

I efteråret 1983 blev Kinas ledende politikere imidlertid så bekymrede over samfundets tilsyneladende moralske forfald, at de iværksatte en storstilet kampagne imod “åndelig forurening” (精神污染: *jingshen wuran*) – en metafor der i sig selv trækker på en idé om porøse personer – der bl.a. indebar et angreb på science fiction (Wu Dingbo og Murphy, xxxii). Den fremtrædende videnskabsmand Qian Xuesen 钱学森 – i Kina kendt som “faderen til kinesisk raketvidenskab” – er som repræsentant for Kinas Forening for Videnskab og Teknologi citeret i *Folkets Dagblad* for at opfordre til at eliminere science fictions skadelige indflydelse. Ifølge Qian har mere end halvfems procent af science fiction-værkerne udgivet i perioden 1977-79 “udforsket og udviklet videnskaben,” men i de to år siden da er denne proportion faldet til fyrre procent, mens tres procent af værkerne udgivet i denne periode benytter sig af videnskabsudbredelsens gode navn til at skrive historier om

“spøgelser, pornografi, falske forestillinger om naturvidenskab og til tider foregiver at udbrede videnskabelig tænkning for at lufte utilfredshed med socialismen, hvilket forgifter ungdommen og samfundets udvikling. [...] Vi mener, at forfattere bør være opmærksomme på deres værkers samfundsmæssige konsekvenser og påtage sig ansvaret for at være sjælens ingeniører.⁴

Kampagnen imod åndelig forurening blev afblæst i 1984, men karakteristisk for statslig kommunikation i Folkerepublikken blev det ikke annonceret direkte, at det atter var tilladeligt at skrive science fiction; i stedet blev en vis opblødning signaleret i august 1984, da *Folkets Dagblad* rapporterede, at den berømte science fiction-forfatter Zheng Wenguang havde lykønsket det kvindelige kinesiske volleyballhold med deres nylige OL-guldmedaljer. Kampagnen havde dog været voldsom nok til, at science fiction-genren kun eksisterede på vågeblus frem til starten af 1990'erne.

Den porøse personlighedsopfattelse i Kinas samtidige science fiction (1992-2019)

Op gennem 1990'erne og 2000'erne foretog den kinesiske statsmagt en forsigtig politisk og økonomisk liberalisering af kulturlivet, og i dag styres Kinas bogmarked primært af markedskræfter. Det forekommer af og til, at censurmyndighederne fjerner bøger fra markedet, men de fleste forfattere og forlæggere styrer simpelt hen uden om sensitive emner. Som science fiction-forfatteren Chen Qiufan siger: “We know there are some areas you don't want to touch, like minorities, religion, directly criticizing government – those are beyond the limits. Otherwise, I think it's okay” (Zheng). At dømme efter debatter i medierne og diskussioner med folk i Kinas litterære miljø, er grafiske beskrivelser af sex oftere anledning til, at bøger bliver censureret eller helt forbudt end politiske og religiøse diskussioner. Dette er ikke overraskende, da eksplicit politisk kritik kan føre til hårde fængselsdomme som imod den nyligt afdøde litteraturprofessor og aktivist Liu Xiaobo, der i 2009 blev idømt 11 års fængsel for sine systemkritiske skrifter. Til forskel fra bogmarkedet involverer myndighederne sig kraftigt i censuren og produktionen af film, tv-serier og information på internettet – dvs. medier hvor publikum er langt større – og gen-

nemsnitligt lavere uddannede og derfor potentielt farligere i Kommunistpartiets optik – end det boglæsende publikum.

Hvor statsmagten således også i dag tilkender kulturprodukter stor magt til at påvirke befolkningen, er det samtidig tydeligt, at overskridelsen af de skrøbelige grænser mellem individet og dets omgivelser fortsat er et nøglespørgsmål i de mest solgte og anerkendte værker af nutidige kinesiske science fiction-forfattere. I det følgende vil jeg se på, hvordan disse nøgletemaer udfolder sig i Liu Cixins romantrilogi *Tre kroppe* (三体: *San ti*), der blev udgivet på kinesisk i 2006, 2008 og 2010 samt i Chen Qiufans *Affaldsbølgen*, der udkom på kinesisk i 2013. Lius trilogi og Chens roman er de to kinesiske science fiction-produkter, der til dato har vakt størst indenlandsk begejstring i det nye årtusinde, og mens romanerne bliver flittigt debatteret i online chat-foraer, er deres forfattere hyppige gæster på tv-shows.

Liu Cixin, der efter eget udsagn endte som ingeniør, fordi hans eksamenskarakterer ikke gav ham adgang til at studere astronomi, er den mest succesrige science fiction-forfatter i nutidens Kina. Liu afsluttede sin første roman – *Kina 2185* (中国 2185: *Zhongguo 2185*) – i 1989, men den blev aldrig udgivet. Romanen handler om en ung computeringeniør, der i 2185 tiltusker sig adgang til Maos mausolæum på Tiananmenpladsen ved at bestikke vagten med en flaske sprut, scanner Maos hjerne og genskaber hans bevidsthed i et computer-simuleret rum. Eksperimentet løber dog af skinnerne, da en af de andre fem bevidstheder, ingeniøren skaber holografier af, begynder at kopiere sig selv i millioner af eksemplarer og udråber en selvstændig republik i cyberspace, hvilket får myndighederne til at lukke for strømmen. Liu hævder selv, at han fuldenste romanen allerede i februar 1989, og at den således ikke skal læses i lyset af studenterprotesterne og deres blodige undertrykkelse i juni samme år. Hua Li tvivler dog på denne påstand og søger at sandsynliggøre, at Liu har tilbagedateret romanen for ikke at komme i politiske vanskeligheder (Hua Li). Romanens kompositionstidspunkt forbliver uklart – den har cirkuleret på internettet i mange år, men er stadig uudgivet i bogform, og jeg har aldrig set den omtalt i interviews med Liu – men sikkert er det derimod, at der gik endnu ti år, før Liu debuterede med en håndfuld noveller i 1999. Lius forfatterskab efter *Kina 2185* beskæftiger sig – modsat andre profilerede science fiction-forfattere som Han Song, Chen Qiufan, Hao Jingfang og Ma Boyong – meget lidt med social ulighed, kønsidentitet eller andre af de mest brændende politiske spørgsmål i dagens Kina. Hvis det er sandt, at Liu skrev *Kina 2185* før uroen på Fredspladsen, så blev han måske så skræmt over sine semi-profetiske evner, at han ikke turde publicere noget før ti år senere.

Nøglekonflikten i Lius trilogi står mellem jordboerne og væsener fra planeten Trisolaris i Alfa Centauri-systemet, hvis hjemplanet cirkulerer uforudsigeligt mellem tre forskellige sole, hvilket skaber uforudsigelige klimatiske forhold, hvor ekstrem varme afløses af bidende frost.⁵ I de værste perioder beordrer planetens hersker alle trisolaranere at dehydrere, hvorpå deres indtørrede kroppe oplagres til bedre tider, hvor de vækkes til live ved væskeinjektion. Den teknologisk avancerede trisolare civilisation er på udkig efter en planet med mere gunstige livsbetingelser, og videnskabskvinden Ye Wenjie inviterer dem på eget initiativ til Jorden, fordi hun mener, at hendes medmenneskers brutale fremfærd under Kulturrevolutionen har

vist, at menneskeheden har brug for formynderskab af en højerestående civilisation. Da jordens befolkning erfarer, at trisolaranerne er på vej for at erobre deres planet, opstår en alliance mellem alle Jordens nationer til konstruktionen af en flåde af rumskibe, der efterhånden som den vokser indgyder jordboerne sikkerhed om, at de vil kunne afværge den truende invasion.

Sejrssikkerheden er stor på Jorden, da en ubemandet rumsonde ankommer langt forud for trisolaranernes armada. Af form ligner sonden en 3,5 meter lang vanddråbe: “Mælkevejen reflekteredes på dens overflade i et blødt lysmønster, der forlenede den sølverne dråbe med ren skønhed. Dens dråbeform var så perfekt, at iagttagere troede, at den bestod af væske uden fast indre struktur” (Liu Cixin 刘慈欣 2016, 201). Sondens form og skønhed får jordboerne til at anse den for at være en fredsgave, “eftersom vand var kilden til liv og et symbol på fred både på Jorden og på Trisolaris” (Liu Cixin 刘慈欣 2016, 201). I næste øjeblik viser denne vurdering sig dog fejlagtig, da dråben accelerer voldsomt og i løbet af få minutter smadrer igennem skrogene på næsten alle Jordens rumskibe, hvorved deres indre udsættes for rummets dræbende tomhed.

At det er en “vanddråbe” (水滴: *shuidi*), der figurerer i denne for trilogien så afgørende scene og formår at penetrere og dermed tilintetgøre de tilsyneladende magtfulde rumskibe, resonerer med idéen om porøse personer. Hos Liu bliver kontakten med militært overlegne rumvæsener behandlet som et spørgsmål om, hvordan tilsyneladende robuste legemer kan værne sig imod en ukendt fare i væskeform. Svaret synes at være, at det kan de ikke, og det virker oplagt at se dette som en gennemspilning af kropslige og ontologiske usikkerhedsmomenter, der har eksisteret i medicinske og religiøse praksisser, ritualer og tanker i Kina i århundreder. At dette moment i trilogien også taler til de mange fans kan ses på YouTube, hvor en velproduceret fan-video gengiver den her beskrevne scene.⁶

Ubehag relateret til overskridelse af kropslige grænser tager også form af kannibalisme i *Tre kroppe*, hvor besætningen på rumskibet Bronzealderen spiser hundredevis af deres kammerater, da spisekammeret er ved at være tomt. Faktisk har kannibalisme været et tilbagevendende tema i moderne kinesisk litteratur siden starten af det tyvende århundrede (Yue Gang), ligesom kannibalisme også optræder på ubehagelig vis i den *paraquel*-roman som science fiction-forfatteren Baoshu – med Lius tilladelse – har skrevet for at fuldende en af de mange ufuldendte handlingstråde i Lius litterære univers. Det er desuden værd at bemærke, at en vanddråbe – men denne gang en rigtig vanddråbe – også spiller en hovedrolle i Baoshus roman.

Selve afslutningen af *Tre kroppe* kan også læses som en meditation over, hvordan universets skæbne vil afhænge af moralske overvejelser om fysisk sammensmeltning. Omtrent tre milliarder år efter trilogiens begyndelse – og efter en darwinistisk udskillellesproces der har kostet langt flertallet af universets mange civilisationer livet – har nogle civilisationer udviklet teknologien til at gemme sig i mikrouniverser, hvor de kan leve i sikkerhed. Disse mikrouniverser fungerer imidlertid som en slags paralleldimensioner og mindsker derfor det samlede univers’ masse, hvilket betyder, at universet vil udvide sig for evigt og ende i et enormt, koldt og dødt univers. Det valg, som universets tilbageværende indbyggere står over for ved romanens slutning, er, om de vil leve resten af deres liv som egoistiske individer i velbeskyt-

tede, isolerede mikrouniverser, eller om de vil vende tilbage til det fælles univers og derefter bidrage til, at alle legemer folder sig ind i hinanden i et big crunch. Romanens slutning er således også optaget af spørgsmålet om legemers autonomi kontra deres radikale sammensmeltning; en sammensmeltning, der ganske vist er dødelig, men også er den eneste vej til genskabelse af liv i universet.

En på nogle punkter sammenlignelig, men dog alligevel anderledes, gennemspilning af, hvad jeg vil påstå er samme grundlæggende utryghed, finder vi i science fiction-romanen *Affaldsbølgen* (荒潮: *Huangchao*) af Chen Qiufan (f. 1981). Chen, der på sit website angiver at have publiceret henved 80 noveller, debuterede i romanform med *Affaldsbølgen* i 2013, der vandt årets nebula-pris, en af Kinas to væsentlige science fiction-priser. Chen angiver selv William Gibson som sin væsentligste inspirationskilde, og der er da også oplagte ligheder mellem de to forfatteres nær-fremtids-dystopier, hvor den kapital-teknologiske neksus skaber nye zoner af ubehag for underklassen. *Affaldsbølgen* udspiller sig primært i byen Guiyu hvor migrantarbejdere sorterer højteknologisk affald – hvilket ofte fører til blodige uheld og forgiftning – mens tre lokale bander kæmper om status og cirkulerende pengestrømme, og myndighederne forhandler med fordækte amerikanske genbrugsvirksomheder. Guiyu er homofon for verdens *e-waste*-hovedstad, den voldsomt forurenede Guiyu (i den kinesiske udgave skrives de med forskellige tegn, der udtales på samme måde, henholdsvis 贵屿 og 硅屿, hvilket på kinesisk er et ordspil på “silicon valley”), og Chen er opvokset i en by ikke langt derfra.

Utrygheden associeret med ankomsten af væskefyldte legemer manifesterer sig fra bogens allerførste linier: “Skyerne var i oprør i sydøst som løbske heste. Tyfonen Saola [en meget truet hjorteart, der bor i skovområder på grænsen mellem Vietnam og Laos] var 300 km væk og havde retning mod Hong Kong. Som dens navnebror var tyfonen rapfodet og uberegnelig” (Chen Qiufan 陈楸帆, 8). Derefter berettes, hvordan miljøaktivister på en lille båd kæmper med affaldssmulgere på et større skib, indtil en af aktivisterne falder i vandet og drukner. I et flashback under denne mission lærer vi, hvordan miljøaktivisternes anfører, Sug-Yi, tidligere har smurt sig ind i saolaens usædvanligt påfaldende og ubehagelige duftsekret og mast sig ind i menneskemængder for at gøre opmærksom på dyrets truede eksistens. Romanen starter således med konflikt og død på havet og idéen om at påvirke gennem duftsekret. Fra starten præsenteres læseren således for en verden, hvor væsker konstant truer med at overskride kropslige grænser, og der præsenteres mulige ontologiske forandringer i forbindelse hermed; således ækvivaliseres tyfonen med saolaen, ligesom Sug-Yi delvist forvandler sig til dette sjældne dyr, hvis uddøen synes en meget nærliggende mulighed.

Affaldsbølgen tematiserer igen og igen muligheden for denne type – primært væskebårne – overskridelser af kropslige grænser. Da læseren første gang introduceres for bogens hovedperson, Mimi, bliver hun skubbet omkuld i en grumset vandpyt, hvorefter en af hendes kidnappere urinerer på hende. Det viser sig, at Mimi efterstræbes af en gangsterboss, der ønsker, at hun skal deltage i et religiøst ritual, hvor hun skal druknes for at redde lederens søn, der svæver i et medicinsk uforklarligt limbo mellem liv og død. Mimi undslipper, men senere placerer en gruppe kvindelige affaldssamlere en high-tech hjelm – et stykke affald af ukendt proveniens – på

Mimis hoved. Hjelmen er plettet indvendig af en ukendt gullig væske, og da den presses voldsomt ned over Mimis kranie, penetrerer noget i hjelmen hendes baghoved, hvorved Mimi inficeres med en genmodificeret virus. “QNB [virsuen] kunne få flere subjekter til at dele hallucinatoriske oplevelser. To personer kunne for eksempel dele en usynlig cigaret” (Chen Qiufan 陈楸帆, 186). Virusen kan med andre ord ophæve grænserne mellem folks bevidstheder, men i første omgang forårsager virusen dog ingen forandring hos Mimi.

Først da Mimi senere fanges af gangsterne – der voldtager hende og begraver hende på en strand – vækkes virusen i Mimi til live og forårsager fremkomsten af en ny personlighed – omtalt som Mimi 1, mens den oprindelige Mimi derefter omtales som Mimi 0 – der sætter hende i stand til at fjernstyre robotter med tankens kraft, og Mimi 1 dræber gangsterne ved at skære i deres kroppe og knuse deres kranier. Disse mord skaber splid imellem Mimis to identiteter, og i romanens slutning ender hun med at tvinge sin kæreste til at skyde sig. Romanen foregår således i en verden, hvor grænser mellem kroppe og deres omgivelser, grænser mellem livet og døden, og grænser mellem mennesker og maskiner konstant overskrides, enten via væskevektorer eller gennem tankens kraft. Romanens brutalitet er hele tiden fokuseret på at opnå kontrol over andres kroppe, og for Mimi flyttes denne kampzone ind i hendes egen bevidsthed. Mimis navn i den kinesiske udgave af bogen (小米) kan bogstaveligt oversættes til hirse, og det forekommer rimeligt at forbinde den konstante kamp om at besidde, bruge og trænge ind i hendes krop med kannibalismen beskrevet tidligere. I løbet af bogen er der flere dødsfald, der involverer væsker – bl.a. injicerer virussens opfinder sig selv med et dødeligt kemikalie – og romanens slutning bringer læseren tilbage til havet, hvor skibe springer læk, og folk drukner.

Der er m.a.o. tale om endnu en fortolkning af spørgsmålet om påvirkning på tværs af kropslige grænser gestaltet i form af væsker. Således er den porøse krops væren i verden, og dens konstante og ganske ofte ufrivillige interaktion med denne verden, et hovedtema også i *Affaldsbølgen*. Til forskel fra Liu Cixin har Chen også et eksplicit agitorisk sigte med sine værker. Han udtaler i et interview, at

“ I’d like to tell them [unge mennesker] through my work: You have to be very independent, judge things by yourself, not according to the media, textbooks, the information you were told within your info cocoon. You have to reach out to build up some authentic connection to real, diverse people, and to be open. (Zheng)

Den stærke og lidt paradoksale didaktiske ambition – at skrive et værk med den hensigt at få folk til at holde op med at tro på, hvad de læser – forbinder Chen med de politisk engagerede science fiction-forfattere diskuteret ovenfor.

Konklusion

Denne artikel har påvist, at begrebet “porøs personlighedsopfattelse” kan bruges til at forstå og forbinde elementer af kinesisk kulturpolitik med en særlig intens opmærksomhed over for væskers og gassers trængen ind over kropslige grænser i en række science fiction-værker i Kinas moderne historie. Sådanne scener og metafo-

riske beskrivelser findes i et stort antal kinesiske fiktionsværker, og altså ikke kun i science fiction-litteraturen. At de spiller en særligt væsentlig rolle i kinesisk science fiction, hvor man kunne forvente langt større fokus på forholdet mellem mennesker og teknologi, viser imidlertid, hvor central en placering disse forestillinger har i en ontologi om menneskekroppen, der har et stærkt rodnet i kinesisk kultur, religion og medicin.

Mange andre værker af nutidige forfattere kunne også være inddraget. Eksempelvis er dråbeformen også helt central i Liu Cixins novelle “Yuanyuans bobler,” (圆圆的肥皂泡), hvori titelkarakteren forærer sin far en gigantisk, slidstærk sæbeboble, der omslutter hele deres by og truer med at kvæle byen i dens egne udstødningsdampe. Senere bruges boblerne som flyvende vandbeholdere til at transportere regn til den tørkeramte by, hvis befolkning således ikke behøver at forlade deres hjem for at blive genhuset andre steder som ellers planlagt. Ud over Liu Cixin og Chen Qiufan er de to mest prominente science fiction-forfattere i Kina utvivlsomt Wang Jinkang og Han Song, og i deres værker finder vi også en udtalt optagethed af, hvordan mennesker og væsker trænger ind i hinanden. Et godt eksempel herpå er Wangs *Myreliv* (蚁生, 2007), hvor en videnskabsmand udvinder et altruisme-serum fra myrernes feromoner, hvormed han får sine medmennesker til at opgive deres individuelle vilje til fordel for fællesskabet – med katastrofale konsekvenser. Hos Han er der hyppige scener, hvor folk korporligt mases ind i hinanden (som i novellen “De genfødte mursten”, 再生砖 2010) eller indespærres i grupper og spiser hinanden (i “Passagererne og Skaberer”, 乘客与创造者, 2006).

Et interessant tema, som denne artikel pga. pladshensyn kun kan antyde, er hvordan Kinas magthavere i århundreder har iscenesat deres styre i termer, der resonerer med den porøse personlighedsopfattelse. Ét eksempel herpå er, hvordan kontrollen over floder og regnvejr ofte har figureret i politisk kommunikation. Således var Maos svømmetur i Yangtze-floden i sommeren 1966 – en billedrig reportage herom optog hele forsiden af *Folkets Dagblad* den 25. juli – et signal om, at han endnu besad den styrke og beslutsomhed, der i løbet af meget kort tid ville manifestere sig som “Den store proletariske kulturrevolution” med al dens forfølgelse, kaos og vold. I efteråret 1989, på et tidspunkt hvor den nationale situation var uhyre anspændt efter begivenhederne i foråret og sommeren 1989, sørgede Deng Xiaoping i en lignende manøvre for at få sig selv afbilledet prominent i *Folkets Dagblad* på en svømmetur med billedteksten: “Den 85-årige kammerat Deng Xiaoping går om sommeren i havet dagligt uanset vind eller regn.” Hvis pladsen tillod, kunne der gives utallige andre eksempler på, at Kinas magthavere i århundreder har brugt væsker og vind centralt både i deres politisk-religiøse ritualer og i mere dagligdags kommunikation rettet imod befolkningen.⁷

At denne væske-relaterede utryghed er i hvert fald delvist forbundet til medicinske og religiøse forestillinger, ser vi udtrykt i en af de sygdomme, der plagede Kina i begyndelsen af det tyvende århundrede. Dette medicinske problem var kendt som *yijing* (遗精) – der kan oversættes som “essens-tab” – hvilket kom til udtryk igennem ufrivillig sædafgang og nattesved (Shapiro). Denne sygdom er forbundet med daoistiske traditioner, ifølge hvilke mænd skulle passe på deres mand-

lige essens og ydermere kunne forbedre deres helbred ved at have samleje uden at få udløsning. Ifølge Mao Zedongs livlæge praktiserede Mao denne skik i sine senere år (Li Zhisui, kap. 3). Lignende bekymringer deltes af general Lin Biao, Viceformand i KKP 1966-1971, der led af stærke fobier over for vand og vind (Jin Qiu, 145). Denne utryghed synes stadig at trives, i hvert fald kan man på kinesisk-sprogede websites finde adskillige medikamenter, der påstås at kunne kurere *yijing*.

Alt i alt har denne artikel søgt at demonstrere, hvordan vi ved at inddrage indsigter fra andre discipliner – ikke mindst antropologi, religionsvidenskab og psykologi, men også mediastudier og statskundskab – kan benytte litteraturvidenskaben til at belyse sammenhænge af kulturel, politisk og historisk betydning. Det forekommer mig, at noget af det litteraturvidenskaben kan bidrage med som kultur- og tegntydende redskab, netop er en udforskning af, hvordan visse forestillinger og ontologier eksisterer i mangeartede udformninger i de grundlæggende narrativer, der forener kulturbærende fællesskaber. Jeg har i denne artikel søgt at vise, at noget af det, der karakteriserer kinesisk kultur i bred forstand, er en særlig tilskrivning af betydning til kropslig porøsitet samt til grænsenedbrydende væsker og gasser.

Til venstre: Forsiden af *Folkets Dagblad*, 25. juli 1966. Overskriften lyder: "Formand Mao nyder en svømmetur i Yangtze." Til højre: Foto fra side 2 i *Folkets Dagblad*, 11. november 1989. Billedteksten lyder: "August 1989. 85-årige Kammerat Deng Xiaoping svømmer i havet hver dag om sommeren, uanset vind eller regn."

Noter

- 1 Hao Jingfang, “看不见的星球 [Usynlige planeter],” 2010, 新幻界 [New Realms of Fantasy and Science Fiction]. Et online tidsskrift der eksisterede 2009-2013]. Alle oversættelser i artiklen er mine, medmindre andet er angivet.
- 2 For mere om opfattelsen af vinden i kinesisk medicinhistorie se Shigehisa Kuriyama og Paul Unschuld.
- 3 <http://www.who.int/bulletin/volumes/90/7/12-010712/en/>.
- 4 “Kinas Forening for Videnskab og Teknologis stående komité anbefaler at eliminere den åndelige forurening i science fiction-romaner,” *Folkets Dagblad*, 2. november, 1983, s. 3.
- 5 Disse tre sole har givet navn til værket, der henviser til en astronomisk situation, hvor tre leger af sammenlignelig masse interagerer gennem tyngdekraften, hvilket skaber utroligt komplekse og vanskeligt forudsigelige omløbsbaner.
- 6 “Waterdrop: the fans movie of The three-body problem,” <https://www.youtube.com/watch?v=2QYwGIdYm2w&t=44s>.
- 7 En vidtfavnende udforskning af hvordan kontrollen over vand i løbet af kinesisk historie har figureret i politik, ingeniørkunst, filosofi, digtning og maleri kan findes hos Philip Ball.

Litteratur

- Andolfatto, Lorenzo (2019): *Hundred Days' Literature: Chinese Utopian Fiction at the End of Empire, 1902-1910*, Leiden: Brill.
- Ball, Philip (2017): *The Water Kingdom: A Secret History of China*. London: Penguin.
- Baoshu 宝树 (2011): *三体x [Tre kroppe x]*. Chongqing: Chongqing Press.
- Bunkenborg, Mikkel (2009): “Porous Persons and Empty Disorders: Producing Healthy People in Rural North China.” Ph.d.-afhandling, København: Københavns Universitet.
- Chen Qiufan 陈楸帆 (2013): *荒潮 [Affaldsbølgen]*, Wuhan: Changjiang Wenyi Chubanshe.
- Cheng, Yinghong (2009): *Creating the “New Man.” From Enlightenment Ideals to Socialist Realities*, Honolulu: University of Hawai'i Press.
- Hockx, Michel (2008): “The Involutionary Tradition in Modern Chinese Literature”, i Kam Louie (red.): *The Cambridge Companion to Modern Chinese Culture*, Cambridge: Cambridge University Press, s. 235–52.
- Hua Li (2015): “The Political Imagination in Liu Cixin’s Critical Utopia: China 2185.” *Science Fiction Studies* 42.3, s. 519–40.
- Isaacson, Nathaniel (2017): *Celestial Empire: The Emergence of Chinese Science Fiction*, Middletown: Wesleyan University Press.
- Jin Qiu (1999): *The Culture of Power: The Lin Biao Incident in the Cultural Revolution*, Stanford: Stanford University Press.
- Kuriyama, Shigehisa (1994): “The Imagination of Winds and the Development of the Chinese Conception of the Body”, i Angela Zito and Tani E. Barlow (red.): *In Body, Subject, and Power in China*, Chicago: University of Chicago Press, s. 23–42.
- Lewis, Mark Edward (2006): *The Flood Myths of Early China*, Albany: SUNY Press.
- Li Zhisui (1994): *The Private Life of Chairman Mao: The Memoirs of Mao's Personal Physician*, New York: Random House.
- Liang Qichao 梁启超 (2003): *梁启超经典文存 [Liang Qichao's essays]*, Beijing: Beijing Book Co.

- Link, Perry (2000): *The Uses of Literature: Life in the Socialist Chinese Literary System*, Princeton: Princeton University Press.
- Liu Cixin 刘慈欣 (2016): *黑暗森林 [Dark Forest]*, Chongqing: Chongqing Publishing House.
- Liu Cixin 刘慈欣 (2004): *球状闪电 [Ball lightning]*, Chengdou: Sichuan kexue jishu chubanshe.
- Lu Xun 鲁迅 (1987): *鲁迅全集 [Lu Xuns samlede værker]*, bd. 10. Beijing: Renmin Wenxue Chubanshe.
- Mueggler, Erik (2001): *The Age of Wild Ghosts: Memory, Violence, and Place in Southwest China*, Berkeley: University of California Press.
- Qian Jiang (2013): "Translation and the Development of Science Fiction in Twentieth-Century China", *Science Fiction Studies* 40.1, s. 116–32.
- Shapiro, Hugh (1998): "The Puzzle of Spermatorrhea in Republican China", *Positions* 6.3, s. 551–95. <https://doi.org/10.1215/10679847-6-3-551>.
- Tong Enzheng 童恩正 (1998): *来自新大陆的信息 [Nyheder fra Kina]*, Chongqing: Chongqing Chubanshe.
- Unschuld, Paul U. (2018): *Traditional Chinese Medicine: Heritage and Adaptation*, New York: Columbia University Press.
- Volland, Nicolai (2017): *Socialist Cosmopolitanism: The Chinese Literary Universe, 1945-1965*, New York: Columbia University Press.
- Wang, David Der-wei (1997): *Fin-de-Siècle Splendor: Repressed Modernities of Late Qing Fiction, 1849-1911*, Stanford: Stanford University Press.
- Wu Dingbo og Patrick D Murphy, red. (1989): *Science Fiction from China*, New York: Praeger.
- Yu Runqi 于润琦, red. (1997): *清末民初小说书系 [Fiktion fra det sene Qing og den tidlige Republik]*, Beijing: Zhongguo Wenlian Chubanshe.
- Yue Gang (1999): *The mouth that begs: Hunger, cannibalism, and the politics of eating in modern China*, Durham: Duke University Press. <http://public.eblib.com/choice/publicfullrecord.aspx?p=3008080>.
- Zheng, Anjie (2019): "The Future in the Trash: China's William Gibson on the Power of Sci-Fi", *Fast Company*, 16. maj 2019. <https://www.fastcompany.com/90349062/sci-fi-author-chen-qiufan-on-waste-tech-and-china-future>.